

De gedaante van de esoterie in de nieuwe tijd

door

Maarten Zweers

Inleiding

Mythen, legenden en de grote symbolische theaterwerken van onze cultuur zijn niets anders dan de dramatisering van esoterische inzichten. In de inmiddels meer dan 30 jaar dat ik over dit soort verhalen voordrachten houd, kon ik dus eigenlijk niet om het begrip esoterie heen. Maar hoezeer ik de samenhang en logica binnen de esoterische gedachten en de 'beta' in mijzelf ook liet zien, de esoterie bleef een barrière. Maar die weerstand lijkt de laatste jaren in een razend tempo als sneeuw voor de zon weg te smelten. De logica van de esoterie blijkt voor steeds meer mensen allerlei thema's, die hoofd en hart beroeren, met elkaar in samenhang te brengen en begint zo vertrouwen te wekken. Die innerlijke ontdekking van hoofd en hart in harmonie is *de esoterie in zijn zuiverste vorm*.

Esoterie – innerlijke kennis

Het woord *esoterie* komt van het Griekse woord *esoterikos*, dat 'innerlijk' betekent. Daarmee is eigenlijk de essentie van de esoterie al verklaard.

Al wat het menselijke overstijgt noemt de mens sinds mensenheugenis het goddelijke. Al wat leeft is naar een bovenmenselijk 'ontwerp' of 'bouwplan' vormgegeven. Een groter bewustzijn dan het menselijke heeft alle leven immers geschapen. Een 'goddelijk' – lees bovenmenselijk – creërend vermogen moet verantwoordelijk zijn voor alle 'bouwtekeningen' van al wat leeft. Vanuit die bouwsymboliek spreken vrijmetselaren ook niet van God maar van de Grote Architect of de Opperbouwmeester des Heelals. En zo'n goddelijke bouwplan ligt in alle leven verscholen. Zo ook in de mens. Dat in ons innerlijk verscholen bouwplan te realiseren is per definitie onze hoogste levensopdracht. Als Tamino in Mozarts opera *Die Zauberflöte* de beeltenis van de godendochter prinses Pamina gewaar wordt, wordt daarmee gesymboliseerd, hoe de mens zich een imaginatie bewust kan worden van zijn goddelijke ziel, waarin alles, wat het doel van zijn leven aangaat, als in een bouwtekening is opgenomen. Wie die goddelijke zielebron in zichzelf weet aan te boren, stromen alle inzichten vrijelijk toe. Daarom is het zoeken naar de weg naar die bron veel zinvoller dan kennis vergaren. Wie de bron vindt, verwerft er immers alle kennis gratis bij. Universele kennis is dan ook *innerlijke, esoterische* kennis, want alleen in ons innerlijk is die goddelijke bron te vinden, die bouwtekening van de Grote Architect.

Esoterie – universele kennis

Hoe zuiverder de mens die bron in zichzelf weet aan te boren, hoe meer zijn inzichten overeen blijken te komen met die van de ander. Want uiteindelijk is er maar één waarheid. Wij mogen alleen nooit pretenderen die universele kennis gevonden te hebben, laat staan ons het recht toe te eigenen onze inzichten de ander op te dringen. Want iedere mens heeft het recht om op eigen kracht en wijze en in volkomen vrijheid die innerlijke weg naar zijn goddelijke bron te gaan.

Praktisch is die bron van de universele kennis nooit volkomen bereikbaar, alleen benaderbaar. De idee van een universele waarheid dient dan ook alleen als ultiem perspectief. Het enige wat we mogen concluderen is, dat we steeds iets minder ver van die universele waarheid verwijderd zijn, als we meer in samenhang kunnen duiden. En hoe zuiverder die individuele zoektocht wordt gegaan, hoe meer onze inzichten met die van onze medemens op die weg overeen zullen blijken te komen. *Ordo ab chao – van chaos tot orde* is een oude esoterische wijsheid, die op dit perspectief wijst.

De geschiedenis van de esoterie

Op dit innerlijke, esoterische weten was de wijsheid der ingewijden in alle grote culturen gebaseerd. De grote culturen, voorafgaand aan onze Europese cultuur, waren in hoge mate zowel wereldlijk als geestelijk geïnspireerd door de innerlijke kennis van de ingewijden, vaak in mysteriescholen verenigd.

Als met de Grieken de Europese cultuur aanvangt en de individualisering van de massa een grote vlucht gaat nemen, moeten de ingewijden als cultuur- en maatschappij-bepalende factor van het openbare toneel verdwijnen. De mens moet zelf op eigen kracht tot inzicht komen. De ingewijden en hun kennis moesten 'incognito' onderduiken. Eén en ander is als volgt te verklaren:

Kinderen geven zich vanaf hun geboorte eerst in volkomen overgave aan de autocratische leiding van hun ouders over. Maar als die kinderen volwassen worden moeten de ouders zich wijselijk terug trekken en hun kinderen vrij laten, opdat ze zelfstandige mensen kunnen worden. Daar niet alleen de individuele mens, maar alle leven en dus ook de mensheid als geheel een bewustzijnsontwikkeling doormaakt, moest er ook een moment komen, waarop de 'ouderlijke' ingewijden zich moesten terugtrekken. Waar in de oude culturen de ingewijden de absolute leiders waren over de nog naïeve, niet geïndividualiseerde mensenmassa's en met hun inzichten religie en wet bepaalden, zo moesten zij zich aan het begin van de Europese cultuur, de cultuur van de grote individualisering, terugtrekken.

Buiten enkele grote mystici, filosofen en leiders zijn het vooral de coryfeeën onder de grote kunstenaars, die in de cryptische symboliek van hun werken van die oude esoterische kennis zijn blijven getuigen en zich daarmee als ingewijden 'verraadden'. Doordat zij hun kennis altijd verborgen in symboliek en in de volkomen vrijblijvende vorm van hun kunstwerken naar buiten hebben gebracht, zijn hun 'wijze lessen' nooit aan het bewustzijn opgedrongen en hebben zij nooit dwingend en dogmatisch kunnen werken. Die vrijheid moest immer als kenmerk van de zuivere esoterie gewaarborgd worden. Overal waar de leer tot dogmatiek werd, stierf de zuivere esoterie af.

Met de Griekse cultuur, de bakermat van de Europese, verdween de esoterische kennis van de ingewijden als maatschappij bepalende factor uit de openbaarheid. Het is dan ook veelzeggend, dat wij die innerlijke kennis tot op de dag van vandaag nog steeds met het Griekse woord voor 'innerlijk' benoemen.

De geheime kennis van enkelingen komt tot openbaarheid

Veel symbolische verhalen vertellen direct of indirect hoe de oude wijsheid verloren ging, dat zij slechts tijdelijk onbereikbaar is, in cryptische vorm voortleeft, en eens zegevierend in het volle licht zal terugkeren. Zij zal dan niet meer alleen voor enkelingen in het geheim beschikbaar zijn, maar in het openbaar voor iedereen.

De mensheid maakt als alle leven een bewustzijnsontwikkeling door. Inwijding kon in vroeger tijden door de gesteldheid van het toen heersende menselijke bewustzijn meestal alleen door onnatuurlijke schokeffecten in een geënceneerd inwijdingsritueel worden bereikt. De verwerking van de openbaringen was echter voor dat bewustzijn doorgaans psychisch nog veel te zwaar en kon daardoor tot waanzin of zelfs de dood leiden. Daarom was inwijding gevaarlijk en alleen aan de psychisch sterksten voorbehouden en moesten de openbaringen ter bescherming van de zielerust van de massa's geheim blijven.

Nu de mens in bewustzijn is gegroeid, is de tijd aangebroken, waarin de individuele mens zonder groot gevaar op natuurlijke en eigen vrije wijze de weg naar inwijding kan gaan. Dat die ontwikkeling in onze Westerse cultuur is aangebroken is onloochenbaar. Gezien de wezenlijke psychische en geestelijke verandering, die in steeds meer mensen plaats

vindt, is het overduidelijk, dat dit geen modieuze tendens is. De besloten esoterisch georiënteerde genootschappen zullen dan ook tot openheid moeten overgaan of gedoemd zijn van het toneel te verdwijnen. De beslotenheid begint immers zijn oorspronkelijke functie te verliezen en zal zich tegen hen gaan keren.

Wijsheid en vertroebeling op de reis naar de innerlijke bron

Hoe verloopt nu deze reis naar de innerlijke, esoterische bron?

Bewustzijn wordt gevoed door inspiraties, intuïties (en zuiver gevoel, niet te verwarren met emoties, die juist vertroebelen) en de rede. Het zijn de drie knaapjes die de inwijdelingen in Mozarts opera *Die Zauberflöte* op hun weg vanuit respectievelijk het spirituele, het astrale en het mentale levensgebied voeden en ter zijde staan.

Deze voeding kan alleen dan vanuit onze innerlijke bron ongeschonden in ons dagbewustzijn binnenkomen als valse emoties en onzuivere redematies ons niet meer belasten. Niemand is van zulke blokkades volkomen vrij. Maar we kunnen wel leren ze tot een minimum te beperken. Door steeds zuiverder in de spiegel te leren kijken kunnen we gestaag steeds meer valse emoties van het ego ontmaskeren en overwinnen. Door zuiver abstract logisch te leren denken kunnen we onzuivere gedachten en redematies verlaten. Opdat het individu op eigen kracht de weg naar zijn innerlijke bron eens zal kunnen gaan, moest er dus een cultuur komen, waarin niet alleen individualisering, maar ook objectivering en abstract denken konden worden ontwikkeld. Het zijn de kenmerken van de Europese cultuur, die ons heeft voorbereid op onze nieuwe opdracht in de nieuwe tijd: het leren *werken met de vrije geest*.

Schoonheid, Waarheid en Mysterie – kunst en Koninklijke Kunst

In het Zijn is alom oneindigheid en daarom zal het Mysterie altijd blijven. Hoe groter onze kennis en ons levensinzicht, hoe meer we zelfs van het Mysterie doordrongen raken. Immers, stel Uw kennis voor als een bol. Neemt Uw levensinzicht toe, dan wordt de bol weliswaar groter, maar het raakvlak met het onbekende ook. De wetenschapper, die denkt met nog enkele stappen het leven totaal te kunnen verklaren, is een hoogmoedige dwaas, de gelovige die denkt God te kennen eveneens. Hoe groter de wetenschapper of mysticus, hoe groter zijn erkenning en ontzag voor het Mysterie. Einsteins religieuze ontboezemingen zijn misschien wel het mooiste voorbeeld, hoe groot inzicht tot ontzag voor het Mysterie leidt.

Alles wat binnen dat Mysterie wel tot ons bewustzijn doordringt, zien wij alleen dan waarachtig, als we het in een logische samenhang met onze andere inzichten weten te plaatsen. Daarom gelooft de natuurwetenschapper ook alleen in zijn theorieën als ze wiskundig te onderbouwen zijn. Daarom zijn esoterische gedachten alleen dan zuiver als ze volstrekt logisch met elkaar in samenhang kunnen worden verklaard. En daarom getuigen de kunstwerken van onze grootste dichters en componisten – de esoterici ‘incognito’ – van een verbijsterende logica en samenhang.

Analytisch logisch denken is dan ook niet alleen noodzakelijk om valse redematies te ontmaskeren, maar ook om samenhangen bloot te leggen. Samenhang zien is voorwaardelijk voor begrijpen. Begrijpen betekent ‘greep krijgen op’ iets. En alleen vanuit dat begrijpen kan de mens bewust en zuiver naar inzicht handelen. Zolang we nog leven met vervuilde en onsamenvangende inspiraties, intuïties en gedachten, kunnen we niet duurzaam en wijselijk handelen.

Het is als met grote kunstwerken, waarvan de schoonheid ons beroert. Schoonheid is verborgen waarheid. Als ons onderbewustzijn waarheid herkent, ervaren we schoonheid. Maar een schoonheidservaring biedt nog niet het vermogen tot waarachtig handelen. Pas als de waarheid ook tot ons dagbewustzijn doordringt en een waarheidservaring aan de

schoonheidservaring wordt toegevoegd, kunnen we de wijsheid van het kunstwerk bewust in onze handel en wandel toepassen.

Wie alleen met zijn hart in een gevoelswereld leeft en de rede veronachtzaamt, loopt mank, gelijk de rationalist die de gevoelswereld van het hart wantrouwt. De rede vermag niets zonder de ingevingen van het hart. Omgekeerd, wie met de rede geen samenhang tussen zijn gevoelens weet aan te brengen, zwemt dolend tussen eilanden van gevoelsmatige zekerheden en vindt geen samenhang noch koers. Alleen waar hoofd en hart permanent met elkaar in wisselwerking staan, staat de weg naar de hoogste levenskunst, de zogenaamde Koninklijke Kunst open.

De Europese cultuur – de cultuur van de filosofen en de rede

Individualisering en de ontwikkeling van de rede moesten dus wel hoofdopdrachten worden voor de mens in een cultuur, waarin de autocratische leiding der ingewijden verdween en de mens individueel op zoek moest naar zijn eigen zuivere, innerlijke voedingsbron. Daarom is de Europese cultuur ook de cultuur van de filosofen. Zij hebben ons begeleid om de grote vragen te stellen en tot het zuivere redeneren te komen. Hun arbeid is echter van een wezenlijk andere orde dan die van de ingewijden. Waar de filosofen door redentie toe trachten te komen, start het weten van ingewijden. Zij beginnen, waar de filosofen eindigen en begeleiden ons op de moeilijke weg naar de innerlijke bron. Daarmee zijn de filosofen – ook al bewegen zij zich op een lager bewustzijnsniveau dan de ingewijden – niet minder in betekenis. Zij hebben alleen een andere functie. Zonder de lessen van de schoolmeester op de lagere school zullen we nooit de lessen van de middelbare school, laat staan die van de universiteit kunnen volgen. Zonder eerst te weten wat we moeten zoeken en te leren om zuiver te redeneren, kunnen we ook de weg naar inwijding nimmer gaan. Zo zijn de ‘lessen’ van de Europese cultuur in individualisering en rationalisering voorwaardelijk voor de esoterie van de toekomst

De Europese cultuur – de cultuur van de kunsten

Maar ook de werking van het hart moest ontwikkeld worden. Via de schoonheidservaring, die de kunsten ons brengen, kan de ontvankelijkheid van het hart worden verfijnd. Buiten de bouwkunst, die al eerder grote hoogten bereikte, hebben kunstenaars ook weer sinds de Griekse cultuur de mogelijkheden van de diverse kunstvormen ontdekt en ontwikkeld. Met de Renaissance tot op de dag van vandaag zijn die ontwikkelingen in een enorme dynamiek gekomen.

Zo heeft de Europese cultuur de individuele mens in hoofd en hart in zijn ontwikkeling voorbereid op de arbeid met de vrije geest in de nieuwe tijd.

Het heden – een overgangsfase

Zoals ik in mijn inleiding als zei: In onze maatschappij zien we, hoe bij steeds meer mensen het gevoel ontwaakt, dat er in hen een innerlijke bron van wijsheid te vinden is. Na een lange periode van aards georiënteerde rationaliteit, quasi-nuchterheid, individualisering zonder het gevoel van verbondenheid met alle leven, zoeken nu aan het einde van de Europese cultuur steeds meer mensen naar wat in het verleden verloren is gegaan. Religieuze honger los van kerkelijke instituties, interesse in Oosterse oude religies, natuurgodsdiensten, gnostische stromingen en allerlei rituelen neemt enorm toe. De bereidheid om het paranormale niet meer abnormaal te vinden en mystiek en esoterie niet meer als gevaarlijk of zwevend af te doen, groeit.

Waarom draagt nu de kop van dit hoofdstukje het woord ‘overgangsfase’?

Ook al heeft de mens van de Europese cultuur zich ontwikkeld in hart en hoofd, in individualisering, objectivering en rationalisering, toch durft hij nog niet te vertrouwen op *de zuivere geest in hem zelf*. Zuivere geest is ook nog niet een begrip, dat voor hem leeft. Op allerlei manieren zijn we al wel met het fenomeen bewustzijn bezig – zelfs in de wetenschappen wordt het steeds vaker bij theorieën betrokken – maar ‘zuivere geest’ is ons als begrip nog een brug te ver. En toch is alleen de eigen vrije geest de enige geleider op de weg naar onze innerlijke bron.

Alles in de kosmos kent zijn tegendeel en bestaat alleen dankzij zijn tegendeel. Zo bestaan links en rechts, man en vrouw, even en oneven, eeuwig en tijdelijk, voorstelbaar en onvoorstelbaar, yang en yin altijd en alleen door elkaar. Zo moet er naast een zuiver fysiekmateriële wereld per definitie ook een niet fysiekmateriële wereld, *een wereld van zuivere geest* bestaan. De ontkenning ervan is juist dwaasheid en getuigt van niet logisch abstract denken. Maar na eeuwen van uitsluitend georiënteerd zijn op de fysiekmateriële wereld is die stap voor de meesten nog te groot. Ons zelf als individuele esoterici met onze eigen innerlijke vrije geest inwijden in de levensmysteriën durven we nog niet. Maar omdat de honger en hang naar de grote universele bron al wel geboren is, zoeken we in deze overgangsfase die bron nog niet met de vrije geest in onszelf, maar klampen we ons nog vast aan oude esoterische stromingen. Het is een soort overgangsfase tussen zeker weten op basis van geloof en zeker weten op basis van eigen levenservaring en denkkraft. We zijn steeds minder bereid ons kritiekloos over te geven aan wat wijsheidsboeken, priesters, dominees en goeroes ons voorhouden, maar durven anderzijds ook nog niet geheel op de eigen vrije geest en levenservaringen te vertrouwen. Laten we beseffen, dat zelfs de grootste religieuze stromingen en leermeesters ‘schildknepen’ blijven van de volkomen vrije geest, schildknepen van onze innerlijke geestenkoning Oberon, om in de symboliek van Shakespeares *Midsummer Night's Dream* te spreken. En zolang we met ons titanische verlangen naar verlossing – de feeënkoningin Titania – ons niet met Oberon weten te verbinden, maar ons heil zoeken bij wat nostalgisch herinnert aan oude wijsheid, loopt alles fout en zetten we onszelf telkens weer te schande met de ezelskop. Zo komt de mens steeds weer vanuit zijn ‘titanische’ verlangen naar verlossing tot onmacht en tenslotte tot mensonterend handelen op basis van verworpen ideologieën.

Niets gebeurt er voor niets. We zijn onderdeel van een planetair proces, dat wij niet bepalen, maar waar we een onderdeel van zijn. In plaats van nostalgisch terug te blikken en ons vast te klampen aan het oude, moeten we vanuit een vrije geest proberen te gaan begrijpen, waarom alles gaat zoals het gaat.

De Christelijke kerken lopen niet voor niets leeg, ondanks de liefdevolle schoonheid van de Christelijke boodschap. De onmacht van het Boeddhisme in Tibet om zich te handhaven tegen het barbarisme moet ons leren, dat zelfs de diepe wijsheid van het mededogen nog niet voldoende is. De intrinsieke schoonheid en wijsheid, die in de Islam verborgen ligt, heeft geen woord van verweer tegen de ontaarding van de eigen leer. En alle oneindig vele stromingen, die nostalgisch hunkeren naar oude wijsheden en herstel van het oude evenwicht in de natuur, helpen ons niet de niet meer te stuiten, immense veranderingen in en op onze aarde en in al wat leeft te verstaan. Al deze bronnen hebben hun tijd gehad en zijn niet meer dan schildknepen van de zuivere geest, die in ons moet gaan regeren.

Alle wijsheid van religies, wijsheidsboeken en goeroes is inhoudelijk en in hun vormgeving tijd- en cultuur-gebonden en dus ontoereikend. Hun wijsheid wordt hier op geen enkele wijze betwist. Laat dat heel duidelijk zijn. Maar aangezien het Mysterie in alles oneindig is, kan geen religie of wijsheidsboek alles bevatten. Het toenemende bewustzijn van de mens wordt met totaal nieuwe levensvragen geconfronteerd en vraagt

om steeds meer antwoorden op steeds meer levensterreinen, vraagt steeds detaillering en logische uitwerking.

Deze relativering van religies en wijsheidsboeken geldt nog sterker hun vormgeving. Ze drukken zich immers uit in de taal en beelden van de tijd en cultuur, waarin ze zijn ontstaan. De bewustzijnsontwikkeling, die wij doormaken, houdt onder andere in, dat onze levensinzichten steeds helderder worden, dat we steeds meer samenhang leren te zien en scherper weten te formuleren. Oude wijsheidsboeken gebruiken bloemige taal, omschrijvende, beeldende symboliek, terwijl wij steeds abstracter, logischer en in oneliners onze inzichten leren te formuleren. De abstracte wiskunde met zijn formules is niet voor niets de meest zuivere vorm, waarin delen van het Mysterie zich aan ons bewustzijn kunnen openbaren.

Deze relativering geldt ook voor alle esoterische stromingen. Iedere beslotenheid zal moeten verdwijnen. Iedere stroming of spiritueel leider, die streeft naar volgelingen, moet met de dag meer worden gewantrouwd. Alleen waar het individu wordt gestimuleerd om vanuit volkomen vrijheid tot eigen, innerlijke inzichten te komen, wordt de nieuwe tijdgeest bevorderd. Dat is esoterie in zijn zuiverste vorm.

Alleen vanuit deze gedachten kunnen we ons een beeld gaan vormen, van wat de esoterie in de nieuwe tijd zal gaan inhouden.

Kenmerken van de esoterie in de nieuwe tijd

Het zal duidelijk zijn, dat iedere dogmatiek, die de mens de vrijheid ontnemt om op zijn eigen wijze naar levensinzicht te zoeken, zal moeten verdwijnen. Dat geldt ook voor ieder *geloof* in een bestaande religie, leer of wijsheidsboek. Want ook dat betekent nog steeds afhankelijkheid van iets buiten de eigen innerlijke geest. Iedere mens zal het vermogen moeten gaan ontwikkelen om volledig te gaan vertrouwen op zijn eigen vrije geest en om alleen van daaruit te functioneren.

Het aards georiënteerde bewustzijn fixeert ons aan de verdichting en werkt concentrerend, maar ook beperkend en vernauwend. De vrije geest brengt ons daarentegen in een wereld, waar de sky the limit is. Dat is een wezenlijke transformatie, die een ongelooflijk groot, revolutionair effect op onze levensvreugde en creativiteit zal hebben. De verklaring is deze:

Hoe meer geest in bewustzijn leeft, hoe groter de drang om tot vormgeving te komen. Daarom *moest* God tot Zijn Schepping geraken. Daarom *moet* een scheppend kunstenaar kunst maken. Daarom zetten visionaire geestelijke en wereldlijke leiders grote bewegingen op. Ze kunnen niet anders. Een leeghoofd vertoont die drang tot vormgeving niet.

Het omgekeerde geldt ook. Daar waar zich fenomenen massief manifesteren, wordt ons bewustzijn getriggerd om de daarachter liggende idee te zoeken. Daarom heeft de mens sinds mensenheugenis altijd de god, de bovenmenselijke, goddelijke idee achter zon, maan, bos, zee en meer gezocht. Daarom worden wij gefascineerd door kunstwerken, omdat we de gevoels- en gedachtenwereld daarachter willen beleven. Dat wat niet os slechts vaaglijk zichtbaar is, triggert ons bewustzijn niet.

Als nu in de nieuwe tijd het bewustzijn zich uit de aards georiënteerde benauwenis zal bevrijden en de sky als limit zal gaan ontdekken, zal dat niet – zoals vele denken – een verwijdering van het aardse, fysiekmateriële veroorzaken, maar juist het tegendeel. Alles in de kosmos zoekt symmetrie. Hoe hoger het bewustzijn, hoe meer het tegelijkertijd de drang zal hebben om daar in het fysiekmateriële van te getuigen. God had zelfs de zwarte gaten nodig om zich in uit te drukken. Het is als met een veer, die een reactiekracht ontwikkelt overeenkomstig de mate, waarin hij uitgerekt of ingedrukt wordt. En dus zal de mens, die de geest in zich vrij maakt, daarvan juist in de fysiekmateriële wereld willen getuigen. Dat staat haaks op alle stromingen, die het aardse, lichamelijke de rug toe keren

of minderwaardig achten. Wie vanuit verlangen naar de geest zich van het fysiekmateriële afkeert, verraadt zijn gebrek aan geestelijke rijkdom. We zijn niet voor niets in onze cultuur zo in de materie ondergedompeld. De nieuwe tijd zal ons in beide richtingen – symmetrisch naar geest en stof – in een steeds grotere belevingswereld voeren. Zo schuilt er achter onze toenemende hang naar spiritualiteit enerzijds en de vermaterialisering van onze maatschappij en de overmatige hang naar het seksuele anderzijds veel meer mystiek dan we vaak denken. En zo is veel oude mystiek, die aanzet om het aardse te ontvluchten om nostalgisch geest te hervinden, misleidend. In tijden van revolutie wordt veel wat vroeger deugdzaam, wijs en goed was, ondeugdzaam, dwaas en gevaarlijk en andersom.

Ons waarnemingsvermogen zal niet beperkt blijven tot wat we met onze aardse zintuigen van de fysiekmateriële wereld ervaren. Onze geesteszintuigen zullen ontwaken om in toenemende verfijning ook de hogere frequenties, die ons omringen en doordringen, waar te nemen. Dat zal zich uiten in toename van onze inspiratieve en intuïtieve vermogens. Die verfijning in ons waarnemingsvermogen hebben we ook nodig om verfijnder te leren handelen. Op allerlei manieren worden wij daartoe momenteel steeds meer uitgedaagd.

Vanuit het reeds ontstane besef omtrent de rechten en waardigheid van iedere mens, zal de waardige mens vervolgens op zoek kunnen gaan naar zijn nog hogere, verborgen innerlijke adel en hoogste kwaliteit – de godendochter prinses Pamina uit Mozarts *Die Zauberflöte*..

De eigen vrije wil zal zich naar de kosmische goddelijke wil moeten leren te voegen. Dat proces begint met het respect voor de ander om hem in de grootst mogelijke vrijheid zijn eigen weg te kunnen laten gaan. We zullen dan ook steeds meer gedwongen worden om balans te gaan vinden tussen de eigen vrijheid en die van de ander. We zullen toe moeten groeien naar de paradox van ‘vrijheid in verbondenheid’. De discussie over vrije meningsuiting versus respect is dan ook veel fundamenteeler dan hij lijkt.

Mededogen zal zich tot de nog hogere deugd van de verzoening moeten gaan verheffen. Mededogen leidt tot inzicht. Verzoening gaat nog verder, vraagt daadkracht en leidt tot realisatie van de universele liefde, die alles verenigt en heelt. Dat maakt wat Mandela en Tutu in Zuid Afrika tussen beul en slachtoffer hebben proberen te bereiken ook zo nieuw en bijzonder.

Bezorgdheid om ons leefklimaat zal leiden tot het besef van de eenheid tussen al wat leeft. De grote planetaire ontwikkeling van onze woonstee aarde met alle leven daarin en daarop zal ons bewust maken, dat er sprake is van een voortstuwende wereldorde. Politiek gebaseerd op polariteit is ten dode gedoemd en zal voeren tot het zoeken naar wat bindt. Het huidige politieke gedoe is juist door het polariseren volkomen vastgelopen. Concurrentie om de ander de nek om te draaien is, zoals met de dag ook meer blijkt, stupide economische kortzichtigheid, die uiteindelijk alleen maar armoede en verval brengt. Concurrentie mag alleen maar dienen om duurzaamheid en kwaliteit te verhogen.

In al deze ontwikkelingen zien we *versnelling*. Dat is ook niet verwonderlijk. Want de vrije geest, die op steeds meer fronten reeds werkzaam is, doet barrières vervluchten, waardoor remmen en wrijving verdwijnen en deze ontwikkelingen in de versnelling geraken.

Het begrip *integratie* zal een sleutelwoord blijken te zijn bij heel veel ontwikkelingen. Op talloze terreinen van leven zullen we gedwongen worden polariteiten op te lossen door tegendelen te integreren.

Tot slot

Veel zal er in wereld en leven moeten worden afgebroken om ruimte te maken voor het nieuwe. Dat voorgevoel van grootschalige afbraak brengt velen benauwenis.

Moge een ieder, die die benauwenis voelt, zich door de hier aangereikte bevrijdende gedachten verlicht voelen en weer hoop gaan koesteren over wat door die afbraak mogelijk wordt. Waar een oud 'lichaam' ons niet meer kan dienen, behoeft de ziel een nieuwe incarnatie om zijn weg te kunnen vervolgen. Het is als met de vogel *Phoenix*, die altijd weer zijn oude gedaante in vlammen moet zien opgaan om uit zijn as in een nieuwe gedaante te kunnen herrijzen.